

LANDSSKOGTAKSERINGEN GIR NÅ FULL OVERSIKT OVER ALL NORSK SKOG.

GRO HYLEN

Landsskogtakseringen kartlegger og overvåker forandringer i norsk natur. Helt siden 1920-tallet har informasjonen dannet grunnlag for strategiske beslutninger og planlegging i norsk skogforvaltning. Statistikken er og har vært viktig for å ivareta en bærekraftig forvaltning av skogressursene, og har i de senere år også fått betydning for forvaltning av det biologiske mangfoldet. I tillegg til skogen under og over barskoggrensen, er nå all skog i Finnmark kartlagt og inkludert i statistikken. For første gang på 85 år har Norge dermed en fullstendig oversikt over hele landets skogareal. Statistikken inngår i Norges offentlige statistikk og Norges klimagassregnskap, som også rapporteres til internasjonale fora.

Skogstatistikk før og nå

Skogforvalter Agnar Barth skrev i artikkelen «Norges skoger med stormskridt mot undergangen» i Tidsskrift for skogbruk i 1916: «Alle skogkyndige i vort land har forlængst været klar over, at skogens tilvekst ikke på langt nær dekker den aarlige hugst, (...), at gjenveksten i vore skoger gjenemgaaende er mere end skrall». Disse bekymringene og mangel på kunnskap om tilstanden i skogene førte til opprettelsen av Landsskogtakseringen i 1919 som den første i sitt slag i verden. Den gang fryktet man for at skogen skulle forsvinne på grunn av mye hogst og liten tanke på ettervekst. Befolknings- og industriellvekst, etterspørsel etter tømmer og høye tømmerpriser førte til «rovhugst». Det ble en økt satsing på skogbruk og skogskjøtsel. På 50- og 60-tallet krydde det av glade skolebarn i skogene, og det ble plantet over

100 millioner trær hvert år. På Vestlandet lød parolen «Skogkle fjellet». Det er blant annet disse plantene som gjør at det i dag er nesten tre ganger så mye stående skog målt i kubikkmeter som i begynnelsen av det forrige århundre. Årlig skogavvirkning i dag er 10-12 millioner kubikkmeter som er omtrent det samme som på 1920-tallet. Avvirkningen utgjør ikke mer enn 45 prosent av tilveksten og fører dermed til en oppbygging av trekapital i våre skoger. (Granhus et al. 2012)

Lavt uttak av tømmer kombinert med mye skog i god vekst gjør at norske skoger gjennom fotosyntesen, der trærne tar opp kulldioksid (CO₂) og avgir oksygen (O₂), binder store mengder CO₂. Hvert år tar trærne opp om lag 25 millioner tonn CO₂. Dette utgjør 55 prosent av de 44,6 millioner tonn CO₂ som slippes ut per år fra blant annet

Tabell 1. Arealtyper for hele landet.

Arealtype	Hele landet (1000 ha)		Finnmark (1000 ha)	
	Areal	%	Areal	%
Produktiv skog	8 343	25,8	352	7,2
Produktiv skog (verneområder, kraftlinjer etc.)	304	0,9	23	0,5
Uproduktivt skogareal	3 516	10,9	659	13,6
Annet tresatt areal	1 906	5,9	510	10,5
Snaumark (ur, fjell, myr) og kystlynghei	14 591	45,0	3053	62,9
Ferskvann	1 964	6,1	223	4,6
Dyrket mark, bebyggelse, veier etc.	1 755	5,4	36	0,7
Sum	32 378	100,0	4 856	100,0

olje og gass utvinning, industri, bergverk og kjøretøyer. Dermed bidrar norske skoger til å dempe drivhuseffekten av Norges klimagassutslipp. (Klif, 2012)

Hele landet inngår i areal- og skogstatistikk

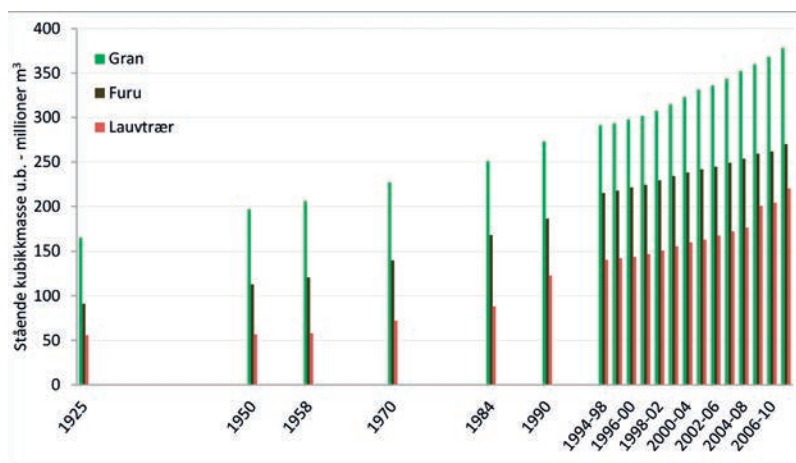
Areal- og skogstatistikken er basert på stikkprøver.

Over hele fastlands-Norge er det lagt ut et nett av permanente prøveflater, 22000, i bestemte mønster med kjente GPS-koordinater. Taksering av flatenes arealtype og anvendelse foregår både ved hjelp av kart, flybilder og på bakkenivå av feltpersonell som oppsøker flater der det står trær i produktiv- og uproduktiv skog, på myrer eller andre tresatte arealer. Hver av disse flatene representerer et bestemt areal. Når feltpersonell har kartlagt arealtype, treslag og deres diameter og høyder, kan det lages statistikk over blant annet arealtype, treslag og deres volum for landet eller bestemte regioner.

Skogarealene i Finnmark er med i statistikken for første gang på 85 år. Norge har dermed en oppdatert oversikt over hele landets skogareal (tabell 1). Skogen i fylket utgjør nesten 10 prosent av landets samlede skogareal. (Tomter, 2012)

Mest granskog, men lauvskogen øker mest

På det produktive skogarealet stod det 807 millioner kubikkmeter uten bark i perioden 2007–2011. Den årlige tilveksten var 23,4 millio-

Figur 1. Stående skogvolum for treslagene.

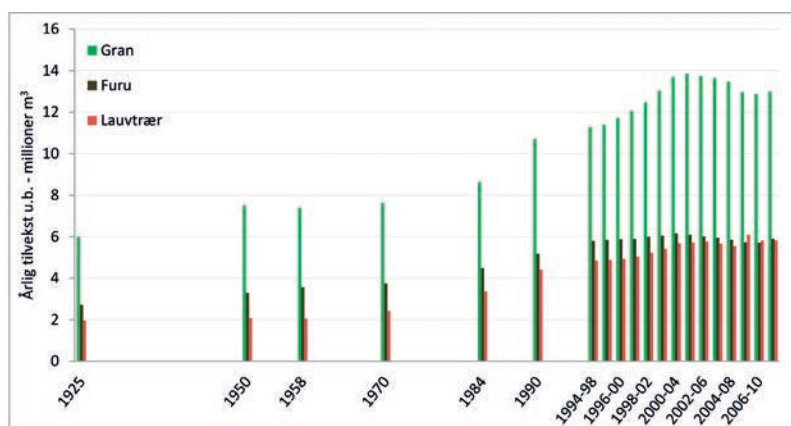
ner kubikkmeter. I Finnmark stod det 1,7 millioner kubikkmeter i furuskogene og 6,7 millioner kubikkmeter i lauvskogområdene. Furuskogen finnes hovedsakelig i Pasvik, mens bjørkeskogen står spredt over fylket med store områder uten skog imellom.

Helt siden 1920-tallet har det vært mest granskog (figur 1) med størst årlig tilvekst (figur 2). I 2009 var 43 prosent av det stående tømmervolumet gran. Deretter fulgte furu med 31 prosent, mens lauvskogen utgjorde 26 prosent av det stående volumet. I 1925 var andelen gran 53 prosent, andelen furu 28 prosent, mens lauvtrærne da utgjorde bare 19 prosent av det stående volumet.

Gamle tall og nye problemstillinger

Fram til nå har skogstatistikken for periodene 1919–1930 og 1937–1956 blitt hentet frem fra samletabeller fra gamle trykte kilder. Men nye problemstillinger som for eksempel å undersøke muligheter av å fremskaffe kunnskap om langsiktige endringer i habitater og livsmiljøer for rødlistearter, har aktualisert å digitalisere rådataene fra de gamle takstene. Dette etterspørres av både skog- og miljøforvaltningen, noe som blant annet kom tydelig fram i medie-

debatten etter lanseringen av Naturindeks for Norge fra Direktoratet for Naturforvaltning (DN). Gamle dataskjemaer, om lag 3500, fra linjetaksten i Buskerud fylke (1926) er hentet ut fra Riksarkivet og digitalisert som et prøvefylke med støtte fra DN

Figur 2. Årlig tilvekst for treslagene.

